

Картка 1. Гроші та цінності на вулиці та в магазині: правила безпечної поведінки

1. Не демонструй великі купюри у транспорті та на вулиці. Краще носи великі гроші у внутрішній кишені одягу, а в інших кишенях тримай дрібні купюри та монети.
 2. Не спілкуйся на фінансові теми з будь-якими незнайомцями на вулицях: ані з циганами, ані з тими, хто представляється, наприклад, журналістами.
 3. Жертвувати гроші на доброчинність (або віддавати свої речі) можна лише після того, як ти порадишся з батьками, обговориш, яку суму та на що саме ти можеш витратити. Це гроші твоїх батьків, тож рішення щодо того, куди їх витратити, слід приймати разом.
 4. Не розповідай ніколи й нікому про те, скільки грошей у твоєї родини, яка зарплата у батьків, які великі придбання вони здійснили (нерухомість, транспорт, велика побутова техніка, коштовності, подорожі тощо).
 5. Не залишай гроші або цінності у кишенях верхнього одягу або портфелі.
 6. Не носи великих гаманців, які легко побачити чи намацати крізь одяг.
 7. Завжди та одразу перераховуй решту, видану касиром у магазині або кондуктором у транспорті. Перевірй правильність оформлення чеків та рахунків.
 8. Не тримай на видноті коштовні речі. Наприклад, мобільний телефон не варто носити на шнурку.
 9. Не носи з собою великі суми, якщо у цьому немає особливої потреби. Так ти уникатимеш зайвих витрат та не станеш жертвою злодіїв.
 10. Завжди закривай замки на сумках, портфелях, кишенях тощо. Тримай у транспорті сумку під пахвою або у руках, повернувши її замком до себе.
-

Картка 2. Гроші та цінності вдома: правила зберігання

1. Ніколи, навіть якщо ти сам вдома, не залишай гроші на видноті: на столі, тумбочці, полиці, дзеркалі тощо. Якщо ж ти чекаєш на когось, навіть на друзів, перевір, чи не лежать десь гроші, банківські картки, мобільні телефони, прикраси тощо. Безлад у фінансових справах неприпустимий.
2. Якщо ти збираєш гроші на щось – порадься з батьками, де краще тримати твої заощадження.
3. Не проводь експерименти з грошима: не варто перевіряти, чи горять вони, чи тонуть, що з ними станеться, якщо їх намастити якоюсь речовиною тощо.
4. Не відкривай двері незнайомцям, навіть якщо вони представляються міліціонерами, хочуть перевірити лічильник або димохід, просять води, запрошують кудись. Попроси незнайомців прийти тоді, коли твої батьки будуть вдома, наприклад, ввечері.
5. Не давай гроші або якісь речі сусідам чи знайомим. Порадь їм звернутися до твоїх батьків. Обов'язково повідом батьків, якщо хтось просив у тебе гроші чи речі.
6. Якщо хтось наполягає на тому, щоб ти відкрив двері, зателефонуй батькам або, якщо це неможливо, до міліції.
7. Не запрошуй додому тих, кого не знають твої батьки. Тим більше, не запрошуй тих, кого тобі заборонили пускати.
8. Якщо батьки попросили тебе розплатитися за щось (наприклад, замовили доставку товару) або просто передати певну суму комусь зі знайомих – підготуй усі гроші заздалегідь, щоб потім не шукати їх на очах у сторонніх.
9. Для твоєї ж безпеки краще, якщо ти не знаєш, де твоя родина тримає гроші та цінності. Якщо ти випадково знайдеш хованку – повідом про це батьків.
10. Якщо ти взяв гроші родини та витратив їх – знайди в собі сили повідомити про це батьків. Принаймні вони не розраховуватимуть на ці гроші та не звинувачуватимуть інших рідних чи людей, які були у вас вдома.

Правила користування банківською картою

1. Ніколи і нікому не давай свою банківську карту за винятком працівників торгово-сервісних установ та банків при здійсненні операцій з платіжною картою. При будь-якій підозрі на те, що з карти могли зчитати дані – терміново заблокуй її!
2. При оплаті покупки платіжною картою вимагай, щоб операцію проводили у твоїй присутності. Не дозволяй, наприклад, офіціанту в кав'ярні брати твою карту та носити з залу «для розрахунку».
3. Здійсною розрахунки картою лише у тих магазинах чи закладах, які заслуговують на довіру. Обговори з батьками, якими є критерії надійних торгових точок у твоєму місті чи селі. Можна навіть скласти список місць, де можна розплатитися картою. В решті магазинів розраховуйся готівкою.
4. Зберігай карту подалі від пристроїв з сильним магнітним полем (телевізор, мікрохвильова піч, комп'ютер тощо).
5. Не тримай карту на видноті (на столі, полиці тощо) та біля предметів, які можуть замастити її (наприклад, біля клею, фарб, мастил, варення тощо).
6. Ніколи і нікому не повідомляй код банківської карти. В тому числі, найкращим друзям, учителям, міліціонерам, «добрим бабусям» та працівникам банків. Винятком можуть бути хіба що твої батьки.
7. PIN-код карти ти маєш пам'ятати. Будь-який його запис – на папірці, у телефоні, у записнику, в електронній пошті тощо – це провокація для злочинців. Єдине місце, де можна відтворювати PIN-код – це банкомат. Тим більше не варто витягати блокнот з записом коду, знаходячись біля банкомату!
8. Записувати PIN-код «як телефон», позначивши якимось іменем (наприклад «Леся 7862») теж дуже ризиковано. Номери телефонів мають певний стандарт, і навряд чи твій код збігатиметься з ним.
9. Якщо ти збираєшся зняти гроші з карти, а за тобою вишикувалася черга – попроси людей відійти на кілька кроків.
10. Переконайся, що ти вільно дістаєш до банкомату ще до того, як вставив карту.
11. Перевір, щоб біля клавіатури та щілини для карти тощо не було якихось незрозумілих пристроїв.
12. Не проси когось допомогти тобі при знятті грошей. Ти маєш це робити сам!
13. Якщо тебе просять допомогти зняти кошти з банкомату за допомогою чужої карти – одразу відмовся! Більшість банкоматів обладнана фотокамерами та відеокамерами. Якщо карта крадена – вони зафіксують тебе, а не того, хто тебе попросив про допомогу.
14. Якщо ти не можеш знайти свою карту – одразу телефонуй до банку та блокуй її. Повідом батьків: нехай вони також зателефонують до банку та підтвердять факт зникнення карти. Раптом банківський працівник прийме тебе за жартівника.
15. Май на увазі, що від моменту, коли ти вставив карту до щілини, до моменту, коли отримав готівку, має пройти не більше хвилини. В іншому випадку її буде заблоковано. Тому будь уважним, але не затримуйся.
16. Зважай, що ти маєш право набрати код лише тричі. Тому перед тим, як підійти до банкомату, подумки кілька разів повтори свій код. Якщо ти двічі неправильно набрав код (або тобі здається, що набрав правильно, але банкомат визначає його як неправильний), не ризикуй робити це втретє. Краще забори карту з банкомату та повідом батьків, що у тебе виникли проблеми.
17. Періодично (наприклад, раз на місяць) вимагай від банку виписку про всі операції, здійснені за допомогою твоєї карти. Це дозволить тобі контролювати не лише чесність продавців, але й власні витрати.

Картка 1. Переваги електронних грошей

1. Ти залишаєшся анонімним для продавця.

При здійсненні платежу електронними грошима не потрібно повідомляти інформацію про себе. Потрібен тільки номер електронного гаманця. Тому кожен може купувати та продавати все, що завгодно, користуючись електронним гаманцем.

2. Твій зарібок – твоя таємниця.

Доступ до гаманця є лише у тебе – якщо ти, звичайно, не повідомиш пароль комусь. Тому ніхто, навіть члени твоєї родини, не знатимуть, скільки грошей ти заробив, наприклад, виконуючи переклади.

3. Швидкість і зручність платежів.

Гроші переводяться майже миттєво, здійснити оплату можна вдома, якщо у тебе є комп'ютер та Інтернет. Не потрібно заповнювати від руки платіжні доручення і т. д.

4. Можна переказувати малі суми.

Банк може встановлювати деякі обмеження на дрібні суми та брати фіксовану комісію (наприклад, при переказі будь-якої суми до 500 гривень фіксована комісія становить 5 гривень). За допомогою ж електронної платіжної системи переказати можна будь-яку суму, сплативши певний відсоток. До того ж, у платіжних систем немає обмежень: ви можете переказати комусь навіть 5 гривень.

Картка 2. Недоліки електронних грошей

1. Гроші власників гаманців зберігаються на рахунках юридичних осіб.

Твої гроші зберігаються на чужому рахунку, ти контролюєш лише ту частину, яка належить тобі.

2. Немає відсотка, який нараховується при зберіганні грошей в електронній платіжній системі.

Якщо ти зберігаєш гроші у банку (навіть на поточному рахунку), то на них банк виплачує певний процент. Тобто, ти заробляєш, нічого при цьому не роблячи – лише не чіпаючи свої кошти. На гроші, розміщені на електронних рахунках, відсоток не нараховується.

3. Ризики шахрайства.

Так, є небезпека, що ти зв'яжешся з нечесним продавцем. Наприклад, ти щось купиш, перекажеш гроші, а отримаєш іншу річ. Або виконаєш роботу для власника електронного гаманця та не отримаєш оплати. Але такий ризик існує всюди, де йдеться про гроші.

4. Неможливо зняти готівку без комісії.

Якщо ти захочеш перевести електронні гроші у готівку, ти втратиш певний відсоток.